

Pohorelský hlásnik 2018/10

informačné noviny Obce Pohorelá; ročník XIV.; OKTÓBER 2018; - ZADARMO -

Pohorelá Dedina ako klenotnica

Ďakujeme všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli
k úspešnému priebehu folklórneho podujatia „Pohorelá – dedina ako klenotnica“ !

foto: Marek Gandžala

PODUJATIA V OBCI POHORELÁ

20.10. SHERPA RALLYE

34. ročník legendárnych pretekov horských nosičov so štartom o 11:00 hod. na lúke „Makovisko“ nad Pohorelou a s cieľom pri križi pri útulni pod Andrejcovou

21.10. ANDREJCOVÁ VERTIKAL

2. ročník behu do vrchu – „Výbeh na Andrejcovú“ so štartom o 11:00 hodine na pohorelskom námestí a s cieľom na Andrejcovvej

11.11. PIETNY AKT

o 11:11 hod. pri pamätníku obetí oboch svetových vojen pri príležitosti 100. výročia ukončenia 1. svetovej vojny a Dňa červených makov (Deň vojnových veteránov)

18.11. ŠK Orlová – ŠK Junior CVČ B.Bystrica

súťažné stretnutie 3. kola krajskej šachovej 4. ligy C21 – školská jedáleň od 10:00 hod.

informácie o podujatiach na www.pohorela.sk

CELOROČNE

NÁCVIKY A TRÉNINGY V TELOCVIČNI:

ZUMBA

Pondelok 17:30 – 19:00

NOHEJBAL

Utorok a Sobota 18:00 – 20:00

FUTBAL

Streda 18:00 – 20:00, Piatok 20:00 – 22:00

TAEBO

Štvrtok 17:30 – 18:30

STOLNÝ TENIS

Štvrtok 18:30 – 20:00

VOLEJBAL

Piatok 18:00 – 20:00

ZBER ELEKTROODPADU

sa uskutoční:

v utorok 23.10. v Pohorelskej Maši, v stredu 24.10. v Pohorelej – nižný koniec (od školy dole), vo štvrtok 25.10. v Pohorelej – vyšný koniec (od školy hore)

Elektroodpad sa bude odvážať traktorom v doplnkových hodinách – pracovníci vynesú elektroodpad zo dvorov aj domov, len je ho potrebné nahlásiť na obecny úrad.

Čo to je elektroodpad? – práčky, sušičky, umývačky riadu, sporáky a rúry na pečenie, mikrovlnky, elektrické radiátory a ventilátory, vysávače, šijacie stroje, žehličky, hriankovače, fritézy, mlynčeky, kávovary, hodiny, váhy, servery, tlačiarne, počítače, televízory, monitory, klávesnice, reproduktory, notebooky, kopírky, kalkulačky, písacie stroje, faxy, telefóny, mobily, záznamníky, rádiá, videokamery, videorekordéry, hi-fi, zosilňovače, hudobné nástroje, lustre a lampy, vrtáčky, pilky, brúsky a iné ručné náradie, hračky, termostaty

Čo je veľmi dôležité? aby bol elektroodpad kompletný a neporušený, nerozobratý

Vážení občania,

končiacie sa funkčné obdobie je príležitosťou na rekapituláciu doteraz dosiahnutých a pripravovaných krokov našej obce. Rada by som Vám prezentovala realizované projekty a výsledky práce v posledných štyroch rokoch. Zapájali sme sa do mnohých výziev na získanie finančných prostriedkov v oblastiach, kde sme to považovali za potrebné z hľadiska rozvoja obce, ale taktiež sme mnohé aktivity financovali z vlastných zdrojov obce.

Realizujeme projekt: **Komunitné centrum Pohorelá**, ktoré slúži pre občanov obce na poskytovanie sociálneho poradenstva, vzdelávacie aktivity, programy pre deti a mládež, právne poradenstvo a komunitnú prácu. Projekt bude realizovaný do 30. 6. 2019 a je plne hradený prostredníctvom Implementačnej agentúry pre operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Dalším prínosom pre našu obec je, že v decembri 2015 z rúk vtedajšieho Ministra vnútra SR prevzali špeciálnu techniku **protipovodňový vozík** v hodnote 14.000 EUR s cieľom eliminovať povodňové riziká a zmierňovať možné následky záplav. Tento príviesny vozík obsahuje kalové čerpadlo, plávajúce čerpadlo, ponorné čerpadlo, elektrický agregát s príslušenstvom, mobilnú povodňovú bariéru v celkovej dĺžke 40 m a ďalšie set náradia čo umožňuje jeho použitie aj v iných oblastiach.

Dňa 7. 2. 2018 sa za prítomnosti prezidenta Hasičského a záchranného zboru pána Alexandra Nejedlého a ďalších hostí v našej obci uskutočnilo slávnostné odovzdanie vozidla **CAS 32 T148** po kompletnom technickom zhodnotení do výbavy nášho Dobrovoľného hasičského zboru. Hodnota technického zhodnotenia bola 118.033,86 EUR. Finančné prostriedky boli plne hradené Ministerstvom vnútra SR.

Dalším realizovaným projektom v roku 2018 je **rekonštrukcia hasičskej zbrojnice**. Predmetom projektu je výmena rekonštrukcia strechy, rekonštrukcia bleskozvodu, systému na odvedenie dažďových vôd, výmena sekčných elektrických brán a výmena okien. Projekt bol podporený z finančných prostriedkov Ministerstva vnútra SR sumou 30.000 EUR.

Okrem týchto finančných prostriedkov sme pre náš **Dobrovoľný hasičský zbor** získali v predchádzajúcich rokoch aj dotácie Dobrovoľnej požiarnej ochrany Bratislava na materiálne-technické zabezpečenie a to nasledovne: rok 2016 – dotácia 700 EUR – zakúpených 12 ks hasičských pracovných odevov; rok 2017 – dotácia 1.400 EUR – zakúpené tri ks zásahové odevy a prilby; rok 2018 – dotácia 1.400 EUR – zakúpené 2 ks zásahových odevov, hadice, prechodky, požiarne vak, prúdnicu, zásahové rukavice.

Tak ako tradične aj v posledných štyroch rokoch sme sa uchádzali o finančné prostriedky v rámci **Programu obnovy dediny** Slovenskej agentúry životného prostredia. Výsledkom sú nasledujúce realizácie:

2015 - Vyhliadková lokalita Orlová, Kráľova Hol'a a Gindura: V rámci projektu bolo vybudované priestranstvo v miestnej časti Pohorelská Maša. Vybudovaný bol prístrešok, v rámci ktorého sú osadené informačné tabule so základnými informáciami o našom okolí. Informačné panely sú venované hlavne informáciám o Orlovej, Kráľovej Hol'i a Gindure.

2016 – Vodný prameň pod Skalkou: V rámci projektu bolo vybudované zastrešenie, zrekonštruovanie a skrášlenie vodného prameňa „Pod Skalkou“.

2017 – Kontajnerové stojisko ulica Orlová: Realizáciou projektu kontajnerové stojisko na umiestnenie všetkých doteraz voľne stojacich kontajnerov na triedený aj komunálny odpad.

2018 - Informačný panel Bartková 2018: Informačný turistický panel s panoramatickou mapou a oddychovou lavičkou je realizovaný v tomto roku v Ždiarskom sedle pod vrcholom Bartková.

Obnova hrobu J. Bahýryho bola realizovaná v III. etapách. Od roku 2015 do roku 2017 s finančnou podporou BBSK kompletne zrekonštruovali hrob tejto významnej osobnosti našej obce na miestnom cintoríne. Reštaurovanie prebiehalo na základe rozhodnutia Pamiatkového úradu, keďže sa jedná o národnú kultúrnu pamiatku.

V roku 2016 bola kompletne obnovená **vozovka na ulici Jesenského**. V rámci rekonštrukcie bola novým asfaltom obnovená plocha 1965 m². Rekonštrukcia bola hradená z vlastných zdrojov obce a investičné náklady boli vo výške 44.895,72 EUR.

Pokračovanie na strane 3:

KOMUNÁLNE

VOĽBY

2018

Voľby do orgánov samosprávy obcí sa uskutočnia v sobotu 10. novembra 2018.

Volebné miestnosti sa otvoria o 7:00 hod. a uzavru sa o 22:00 hod.

Volebné miestnosti sa nachádzajú pre občanov časti obce Pohorelá v strednom učebnom pavilóne Základnej školy s MŠ Pohorelá a pre občanov miestnej časti Pohorelská Maša v budove Lesnej správy.

Okrsková volebná komisia zložená z členov delegovaných politickými stranami vydá voličovi vo volebnej miestnosti dva hlasovacie lístky – hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva a hlasovací lístok pre voľby starostu obce a prázdnou obálku s odtlačkom úradnej pečiatky obce. Prevzatie hlasovacích lístkov a obálky potvrdí volič vlastnoručným podpisom v zozname voličov.

Na hlasovacom lístku sú kandidáti uvedení v abecednom poradí podľa priezviska. Zoznam zaregistrovaných kandidátov sme uverejnili v septembrovom vydaní Pohorelského hlásnika. Svoju voľbu vykoná volič zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta.

Na hlasovacom lístku pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva môže volič zakrúžkovať najviac toľko poradových čísel kandidátov, koľko má byť zvolených, to znamená najviac 9.

Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce môže volič zakrúžkovať poradové číslo len jedného kandidáta.

Na požiadanie voliča mu okrsková volebná komisia vydá za nesprávne upravené hlasovacie lístky iné. Nesprávne upravené alebo nepoužité hlasovacie lístky musí volič vložiť do schránky na odloženie nepoužitých alebo nesprávne upravených hlasovacích lístkov, inak sa dopustí priestupku, za ktorý mu bude uložená pokuta 33 eur.

Volič, ktorý sa zo závažných zdravotných dôvodov nemôže dostať do volebnej miestnosti, má právo požiadať obec alebo okrskovú volebnú komisiu o vykonanie hlasovania do prenosnej volebnej schránky.

Bližšie informácie o voľbách nájdete na stránke Ministerstva vnútra SR:

<http://www.minv.sk/?volby-oso2018>

Termíny zberu komunálneho odpadu

10. 10.	24. 10.	7. 11.	21. 11.
---------	---------	--------	---------

Ziadame občanov, aby si **nádoby** vyložili **pred brány už deň vopred!** Zbiera sa od 7:00 hod.!

Termíny zberu plastov

9. 10.	6. 11.
--------	--------

Zbierajú sa **len ŽLTÉ PLNÉ** a **zaviazané vrecia**. (Nezabudnite plastové fľaše stlačiť, aby sa zmenšil ich objem!)

..... pokračovanie zo strany 2:

V roku 2017 sme využili možnosť získania finančných prostriedkov z Recyklačného fondu. Podali sme žiadosť s názvom: **Zefektívnenie a rozšírenie separovaného zberu v obci Pohorelá**. Naša žiadosť bola podporená a boli zakúpené zberné nádoby na separovaný odpad v počte 39 ks, ďalej smetné koše na triedený odpad, ktoré sme poskytli ZŠ. Využili sme dotáciu vo výške 7.825 EUR. Tým boli prenajaté nádoby nahradené vlastnými nádobami.

Dňa 27. 6. 2018 nám bol v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu schválený projekt s názvom: „**Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov ZŠ s MŠ, Kpt. Nálepku 878, Pohorelá, rekonštrukciou a zlepšením technického vybavenia jazykových, odborných a prírodovedných učební**.“ Realizácia bude prebiehať v tomto školskom roku. Výška poskytnutých prostriedkov je 189.744,82 EUR (celkový rozpočet projektu 199.731,39). Projekt rieši rekonštrukciu a zlepšenie technického vybavenia: 1 jazykovej učebne, 2 prírodovedných učební, 1 polytechnickej učebne, 1 učebne IKT.

Na základe dohody s Lesmi SR š.p. sme v júni 2017 uzavreli dohodu o poskytnutí finančných prostriedkov vo výške 30.000 EUR. Realizovali sme **opravu mosta a miestnej komunikácie na ulici Orlovej**.

V roku 2017 nám bol Ministerstvom vnútra SR schválený projekt **Bezpečnosť a prevencia na verejných priestoroch obce Pohorelá (kamerový systém obce Pohorelá)**. Celkový rozpočet projektu bol 25.564,50 EUR (20.000 EUR dotácia Ministerstva vnútra). Jednalo sa o realizáciu inštalácie 11 kamier, dátového centra a ostatného technického vybavenia súvisiaceho s inštaláciou kamier. Kamery sú umiestnené na miestach najviac navštevovaných, pri vjazde do obce, pri autobusovej zastávke pri Základnej škole, na námestí.

V roku 2017 sme z vlastných zdrojov obce realizovali kompletnú **výmenu dopravného značenia** v obci v hodnote 11.597,26 EUR. V projekte bolo vymenených 148 ks dopravných značiek, osadených bolo 108 ks nových dopravných značiek, zrealizované bolo jedno vodorovné dopravné značenie. Realizáciou projektu predchádzalo spracovanie projektovej dokumentácie, ktorá bola schválená OR PZ v Brezne.

Ďalším väčším schváleným projektom je **Dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu. V rámci predkladaného projektu bude zrealizované** v rokoch 2018, 2019: dobudovanie zberného dvora za účelom zvýšenia kapacity triedeného zberu komunálnych odpadov; vybudovanie stojiska na umiestnenie zberných nádob na zmesový komunálny odpad; obstaranie zberných nádob, zberového vozidla valník 3,5 t a štiepkovača. Projekt bol schválený Ministerstvom vnútra SR. Výška poskytnutých prostriedkov je 152.582,60 EUR (celkový rozpočet projektu 160.613,26 EUR).

Jedným z ďalších projektov realizovaných v roku 2017 a 2018 bola **rekonštrukcia amfiteátra**. Realizácia bola financovaná z vlastných zdrojov obce 5.317 EUR a čiastočne (vo výške 1.200 EUR) aj finančnými prostriedkami spoločnosti COOP Jednota, ktoré sme získali ako výherca kategórie Dedina ako klenotnica v rámci súťaže Dedina roka v roku 2017. V kontexte získanej ocenenia a v priestoroch už zrekonštruovaného amfiteátra sme 11. 8. 2018 realizovali krásne kultúrne podujatie „**Pohorelá – dedina ako klenotnica**“, v rámci ktorého sa prezentovali nielen naši folkloristi, ale i naši šikovní remeselníci za čo im ešte raz vyjadrujeme naše poďakovanie.

V súčasnosti sme ukončili **opravu miestnej komunikácie – ulica Clementisova** – úsek prepadu vozovky na realizácii projektu odkanalizovania. V rámci rekonštrukcie bola novým asfaltom obnovená plocha 500 m². Rekonštrukcia bola hradená z vlastných zdrojov obce a investičné náklady boli vo výške 20.350,14 EUR.

Okrem uvedených aktivít sme realizovali práce na údržbe a oprave obecného majetku – budov, komunikácií, cintorínov, ale aj mnoho iných administratívnych aktivít súvisiacich s prechádzajúcimi projektmi, s vysporiadaním majetku obce a iné. Z vlastných zdrojov obce sme realizovali prípravu priestorov pre ambulanciu praktického lekára, ktorý podľa súčasného stavu jednania so žiadateľom o priestory by mal po vybavení potrebných administratívnych záležitostí mal začať v blízkej dobe ambulovať. V cintoríne v Pohorelej v okolí kostola sme vybudovali oporný múr. Zrekonštruovali sme oploenie oboch cintorínov, osadili sme vstupné brány do cintorína v Pohorelej a namiesto pôvodných stromov sme v cintoríne v Pohorelskej Maši vysadili tuje. Finančne alebo materiálne sme sa snažili prispievať aj na rekonštrukciu či výstavbu objektov, ktoré realizovali občania z vlastnej iniciatívy ako napríklad priestrešok na ulici Za Potokom, na ulici Partizánskej, či výstavba kaplnky na ulici Orlovej. V tomto roku sa po viacerých rokovaniach a stretnutiach s bývalým vedením BBSK podarilo realizovať opravu vozovky na ulici Kpt. Nálepku, ktorá je v ich správe, čo takisto prispelo k zvýšeniu komfortu, ale aj bezpečnosti premávky v obci. Taktiež na základe viacerých protestov a urgencií na Úrade BBSK ako aj u Železničnej spoločnosti Slovensko sa nám podarilo nateraz zvrátiť zmenu súčasného grafikonu premávky vlakov cez našu obec, keďže v pláne bolo rušenie niektorých spojov alebo zrušenie zastavovania vlakov v Pohorelej u niektorých vlakov. Na základe písomného vyjadrenia Železničnej spoločnosti Slovensko zostal na najbližšie obdobie grafikon nezmenený, čo takisto považujeme za úspech v práci pre našich občanov. Máme rozpracované a podané viaceré projekty z ktorých spomeniem spravidzovanie budovy na Sihle – bývalej materskej školy, ktorá v prípade schválenia projektu bude slúžiť na účely obecného úradu a bude aj vybudovaná spoločenská miestnosť na organizáciu menších kultúrnych podujatí a osláv v zime, či v prípade nepriazne počasia.

Ďakujem všetkým tým, ktorí sa svojou prácou, nápadmi, či akýmkoľvek spôsobom pricinili o rozvoj obce. Ďakujem za dôveru!

Ing. Jana Tkáčiková – starostka obce

KAM SO STARÝMI PNEUMATIKAMI A VYBYTÝMI AUTOBATÉRIAMI?

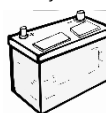
Ojazených pneumatík a starých akumulátorov sa zbavíte jednoducho a zadarmo.

Od 1.1.2016 platí nový zákon o odpadoch (č. 79/2015), podľa ktorého musí každá predajňa pneumatík a každý pneuservis zadarmo prevziať ojazené pneumatiky (bez ohľadu na druh a výrobu pneumatík).

Každý subjekt, ktorý predáva alebo prezúva pneumatiky (aj bez ich predaja), je povinný zadarmo zabezpečiť spätný zber ojazených pneumatík a aj ich likvidáciu.

Občan má právo ponechať ojazenú pneumatiku zadarmo v ktoromkoľvek pneuservise alebo predajni pneumatík, a to aj v prípade, že nenakúpi ďalší tovar alebo službu. Likvidácia pneumatiky je totiž už započítaná v cene pneumatiky.

Zákon ukladá taktiež distribútorom batérií a akumulátorov povinnosť zabezpečiť ich spätný zber na svojich predajných miestach bez ohľadu na ich výrobnú značku a na dátum ich uvedenia na trh.

„Zber použitých batérií a akumulátorov nemožno viazať na kúpu novej batérie alebo akumulátora, alebo iného tovaru a musí byť pre konečného používateľa bezplatný,“ hovorí zákon o odpadoch.

Vykurovacía sezóna začala. Staráte sa o komín dobre?

Nestihli ste tento rok vyčistiť a skontrolovať Váš komín? Robíte veľkú chybu! S nástupom chladných dní sa začína vykurovacía sezóna, ktorej treba venovať značnú pozornosť. Každoročne dochádza k významnému počtu požiarov z dôvodov poruchy a nevyhovujúceho stavu vykurovacích telies, dymovodov a komínov, pri ktorých vznikajú nevyčísliteľné škody na majetku, nehovoriac o tom, že každoročne vyhasne niekoľko ľudských životov.

Aby Vás nepostihlo niečo podobné, je potrebné predchádzať chybám, ktoré sa na vzniku požiarov priamo podieľajú. **Viete, o ktoré chyby najčastejšie ide?**

1. Nevhodný výber druhu palivového spotrebiča do daného prostredia a použitie iného paliva do spotrebiča, než na ktorý je určený!
2. Nepravidelné čistenie a kontroly komínov v zákonom stanovených lehotách.
3. Inštalácia spotrebiča alebo dymovodu mimo bezpečnej vzdialenosti od okolitých horľavých materiálov (pre tuhé palivá je to 80 cm alebo vzdialenosť určená výrobcom)!
4. Zanedbanie konštrukčného stavu komína (netesnosti, špáry a pod.)!
5. Neodborné pripojenie spotrebiča ku komínu (môže to vykonať len kominár alebo revízný technik komínov)!

Aby ste predišli ničivým katastrofám, mali by ste komínu venovať pozornosť a dôkladne sa oň starať.

Zároveň Vás upozorňujeme na následky porušovania základných povinností pri inštalovaní a používaní palivových spotrebičov, dymovodov a komínových telies, kde v priestupkovom konaní môže Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru uložiť pokutu v zmysle zákona NR SR č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov až do výšky **331 €**.

„Čas, ktorý budete venovať preventívnym opatreniam sa Vám určite oplati a následne ochráni zdravie a majetok Váš a Vašich blízkych.“

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

JUBILANTI

87 rokov

Mária Koprajdová, r. Pompurová

82 rokov

Anna Pompurová, r. Šťavínová

Anna Krivosudská, r. Halajová

81 rokov

Anna Virusová, r. Syčová

František Salcer

Anna Syčová, r. Gavurová

75 rokov

Ján Krupa

Karol Šulej

70 rokov

Ondrej Siman

Ondrej Polák

65 rokov

Mária Kuklicová, r. Koprajdová

Anna Simanová, r. Tešlarová

Mária Dirgová, r. Polčáková

Anna Kybová, r. Maťušová

60 rokov

Anna Pompurová, r. Puťošová

Ján Borlok

PhDr. Danka Jakubčová, r. Dubcová

Juliana Maková, r. Maťušová

Ján Bugajda

NOVOMANŽELIA

Katarína Puťošová
a Martin Edler

Gréta Harvanová
a Rudolf Žiga

Bc. Vladislava Syčová
a Ing. Jaroslav Tomáš

Mária Vlčková
a Peter Ďubúr

Mgr. Silvia Garecová
a Lukáš Sojka

NOVORODENCI

Ján Krajčí-Farský

Tomáš Smutniak

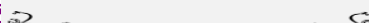
ZOMRELÍ

Mária Vojtková, r. Kuklicová, 82 r.

Mária Paľusová, 35 r.

Františka Rašiová, r. Šťavínová, 89 r.

Viera Tešlarová, r. Ambrozová, 79 r.

Kroniky obce Pohorelá:

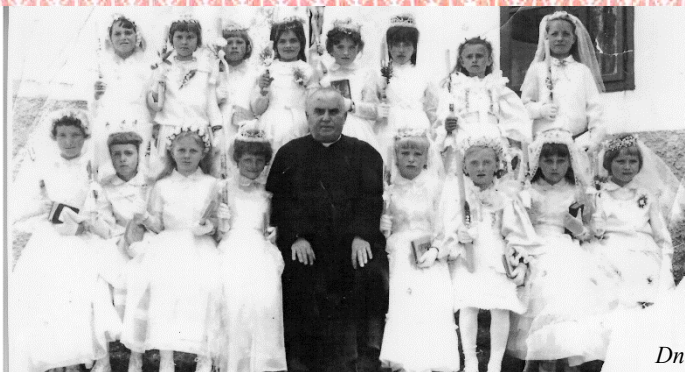
(pozn.: výpis záznamov z kroniky je bez gramatických a štylistických úprav, tzn. i v gramatike platnej v danej dobe)

1918 (zapisal kronikár Jozef Novák) — **PREVRAT A VYTVORENIE REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKEJ:** Vývin svetových udalostí týkajúcich sa najmä dvoch vetví národa Československého v obci Pohorelej bolo po prvýkrát pozorovať už s postupom miestneho notárskeho úradu vyhlásením zo dňa 30. októbra 1918 dľa ktorého bolo v obci dané na všeobecnú známosť letákom, že vojaci, ktorí sú na dovolenej doma, každý ma nastúpiť na vojenskú službu u svojho vojenského telesa. V tejto dobe v obci panoval kľud, až na to, že obyvateľstvo bolo s časom na čas znekludnené rekvizíciou, trebárs nemalo ani tolko, koľko ku svojej každodennej výžive potrebovalo. Dňa 9. nov. 1918 došiel chýr do obce, že sa utvorila národná rada maďarská a že táto prevzala do svojej moci vedenie vlády, zabezpečujú ochranu osobnú a majetkovú. Administratívne úrady dostali nariadenie, aby obyvateľstvo na toto bolo upozornené a dbalo na všetko to, čo zabezpečuje pokojné, vnútorné deje krajiny. S nariadením týmto súčasne bolo v obci prísne zakázané vymeriavať liehovú nápoje. Tento deň došlo tiež prísne nariadenie, aby v každej obci utvorená národná stráž (občianska). Na túto výzvu zo stránky úradov bolo nariadené, aby sa utvorila občianska stráž (nemzet őrség) a súčasne dľa došlého prípisu na obecné predstavenstvo od okresného veliteľa stráže v tej dobe pohorelského občana Ondreja Kiszelya, poručíka v zálohe mali sa občania, nadovšetko dôstojníci, poddôstojníci a mužstvo hlásiť do 16. nov. 1918 dobrovoľne u veliteľa stráže, ktorého sídlom bola Pohorelská Maša. Odmena stupivším dobrovoľne bola stanovená denne na 20 Kor. a strava. Dôstojníkom mimo ich fix platu príplatok 30 Kor. denne. Po spomenutých výzvach bola dňa 7. nov. 1918 zápisnične utvorená maď. nár. stráž. Predsedom zasadania bol Gejza Kiszely, ktorý zasadnutie – na ktorom bolo prítomných 60 občanov a zápisnicu viedol Jozef Bahéry, penzionovaný učiteľ – otvoril tým, že v smysle poverenia nadriadeného úradu on bol požiadaný a vynucovaný pre obec Pohorelú, aby vytvoril v obci občiansku stráž. Zvolených, potažne do soznamu bolo prijatých 60 občanov.

VÝVIN UDALOSTÍ V OBCI V DOBE PRIECHODNEJ: Po nastúpení vlády Károlyiho okolo 30. októbra 1918 v obci panoval v obci úplný kľud a poriadok až na to, že denne dochádzali pešo vojaci od Lučenca a Zvolena s úplným výstrojom a výzbrojom a idúc po ceste, strieľali z pušiek do povetria. Nebolo v obci žiadne výtržnosti až na – to, že vojaci sháňali po obci fajčenie (tabak). V deň 4. novembra predpol. od 10. hod. do 4. hod. dopol. notár Arpád Kajaba spolu i s obchodníkom Gejzom Kiszelyom rozvažovali na stanici v Pohorelskej Maši priamo z vagónov pšenicu, keď počuli chýr, že v Šumiáci rabujú. Vrátili sa domov a už počuli v obci ojedinelé výstrely z voj. pušiek. V ten deň večer okolo 5-6 hod. počalo sa obyvateľstvo shromažďovať na uliciach a pod vedením istého Poľaka (štábn. rotmajstra, ktorý bol na druhý deň spoločne i s manželkou maď. vojakmi – rumunmi zastrelený) počalo rabovať křčmu Leopolda Schreibera na nižnom konci obci. Po úplnom demolovaní domu a náradia tiahla tlupa ľudu do hora a v ceste vyrabovala obchodníka a mäsiara Ľudovíta Múlera. Po tomto vyššie znovu obchod Leopolda Schreibera v strede obce, taktiež obchod Antona Jarabína a křčmu Márii Ľudvigovej, vlastne Kajabovu. Rabovania súčastnili sa takmer všetci obyvatelia. Plienenie šlo takto cez celú noc až do druhej hodiny ráno. 5. nov. ráno vypukol v obci požiar, ktorý rabovania t. j. plienenie zastavil. Zhorelo asi 7 hosp. budov. Požiar vypukol u Pompuru, kostoľníka. Spolu sním zhoreli i jeho susedia. V deň 5. nov. okolo 9. hod ráno došlo do obci maď. vojsko. Boli to sami Rumuni. K nim predvolaný bol veliteľ Gejza Kiszely s farárom Rudolfom Dollákom a rehtorom Jozefom Bahérom ako i s ob. rychtárom Jozefom Tlučákom na vřšok ku kostoľu. Keď došli vpredu uvedení na vykazované im miesto, bolo tam asi 20 vojakov a mali postavené 2 kilomety. Medzi vojakmi bol i notár Kajaba, správca Coburgovských závodov Pavel Eisenhút, pokladník závodov Arnold Gömöry, ďalej Bartolomej Krajčí a učiteľ Uty, všetci spomenutý z osady Pohorelská Maša a všetci ozbrojení loveckými puškami. Veliteľ vojska vyzval Kiszelya, že veliteľstvo stráže musí prijať. Dal im úpravu ako má v obci pokračovať a vyhlásil, že každý občan je povinný jeho rozkazy plniť. Po tomto Kiszely slávnostne složil sľub a hneď ma tvári miesta i prisahu. Ostatní 60-ti ako to už bolo uvedené, boli pozvaný do kostoľu a tam pred oltárom v prítomnosti farára Dolláka složili tiež prisahu. Prisaha týchto 60-tých skladaná bola 6. nov. Pri tejto príležitosti, keď bolo vojsko na zmienenom vřšku, notár Kajaba žiadal Kiszelya, aby bolo obyvateľstvo tázané či si prajú, aby sa vrátil späť do úradu. Na toto dňa 7. nov. dľa zápisnice bolo zvolané obyvateľstvo do obecného domu k porade podpredsedníctvom Gejzu Kiszelya. Prítomných bolo 47 občanov, ktorí jednohlasne sa usniesli na tom, aby notársky úrad prevzal do tej doby, kým sa pokoj a poriadok v kraji neustáli a po tomto, že sa prevedie voľba, keď sa starší z fronty zpäť vrátia, aby sa aj oni mohli súčastniť voľby notára. Bola tam reč tiež i o jeho osobnej a majetkovej bezpečnosti.

Vojaci, ktorí vzali v prisahu Kiszelya, šli po obci a hľadali výtržníkov predošlo–večerných nepokojov. Medzi iným vnikli tiež i do domu J. P. P., štábn. rotmajstra. V tej chvíli ako šli dnu, podávala manželka svojmu mužovi voj. pušku. Bez všetkého opytovania bola vojakom strelená do čela a kľesla mŕtva. Po tomto manžel P., chytiac pušku, vybehol von a cez dvor a humno utekal do poľa smerom ku Hronu. Vojaci kričali za ním, aby zastal a vzdal sa. Keďže rozkaz neposlúchol, strieľali po ňom. V úteku bol smrteľne postrelený v poli v dieľi „Nad Bor“, kde kľesol mŕtvy. Mŕtvolu P. doviezol domov Jozef Paroš. Vojsko nedovolilo farárovi, aby mŕtvolu táto bola pochovaná kňazom a zahrabali ho do cintorína len na stranu. V dome P. bola prevedená prehliadka, na koľko on bol pôvodcom spáchaných výtržností. Pri domovej prehliadke našlo vojsko v jeho byte 2 voj. pušky, rôzne súčiastky do guľometu, 2 bedny municie a mimo toho zasolené mäso z dvoch jeleňov. Ostatní výtržníci, ktorí boli veľmi agilní a usilovní pri rabovačke, odsťahovali do hôr a nevrátili sa len po 2 – 3 týždňoch, keď panoval v obci kľud a poriadok. Od doby utvorenia občianskej maď. stráže až do 5. jan. 1919 vládla v obci v obci táto stráž a úradovalo sa dľa pokynov maďarských. V deň 5. jan. 1919 okolo druhej hodiny ráno od Liptovskej Tepličky křížom cez vrchy došlo vojsko v počte asi 70 osôb. Boli to Slováci v maď. voj. uniformách. Previedli niektoré vyšetrovania a dopoludnia okolo druhej hodiny vzdialili sa smerom do Heličky. V ten čas z Pohorelskej Maši uprchlo maď. četníctvo zo svojej stanice smerom na Muráň, ako i úradníctvo hl. slúžnovského úradu.

V o v í r e č a s u . . .

Dnešní 60- nici

Pohorelský hlásnik – informačné noviny Obce Pohorelá; reg.č. OÚ-OMT/1/95; číslo 2018/10, ročník XIV., - NEPREDAJNÉ

Adresa redakcie: Nová 392, 976 69 Pohorelá; 048/6196102, jan.pompura@pohorela.sk, www.pohorela.sk. Uzavierka: 10. dňa, vychádza okolo 15. dňa v mesiaci.

Za obsahovú a gramatickú správnosť zodpovedajú autori článkov. Grafická úprava a autor neoznačených článkov: J.Pompura. Vydáva: Obecný úrad v Pohorelej;

Zapožičané fotografie a dokumenty VRACIAME. Fotografie zverejňujeme postupne. Pripravujeme aj ďalšiu verejnú výstavu historických fotografií.